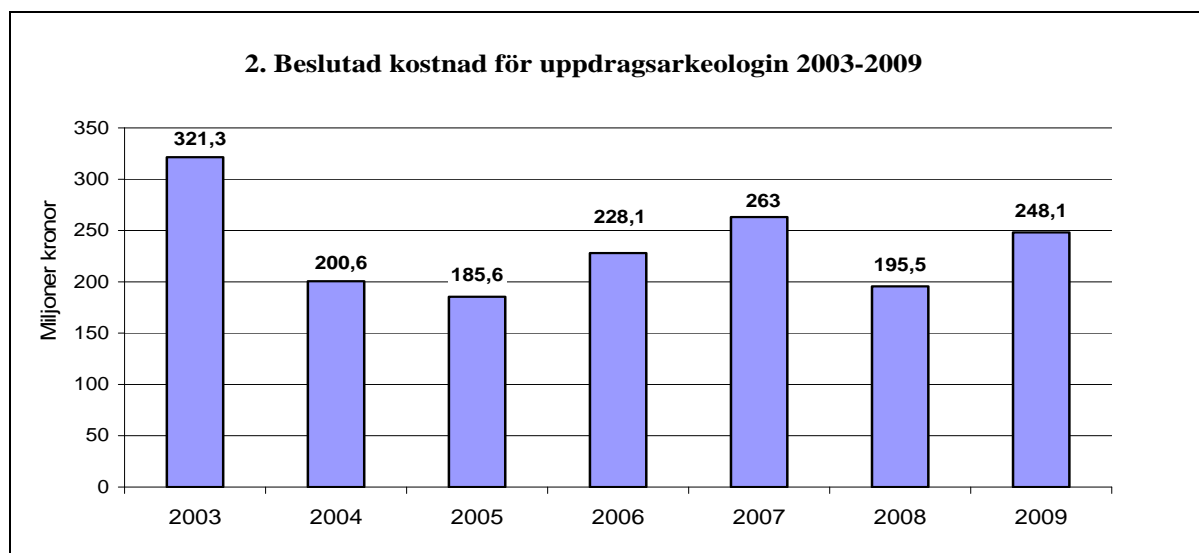
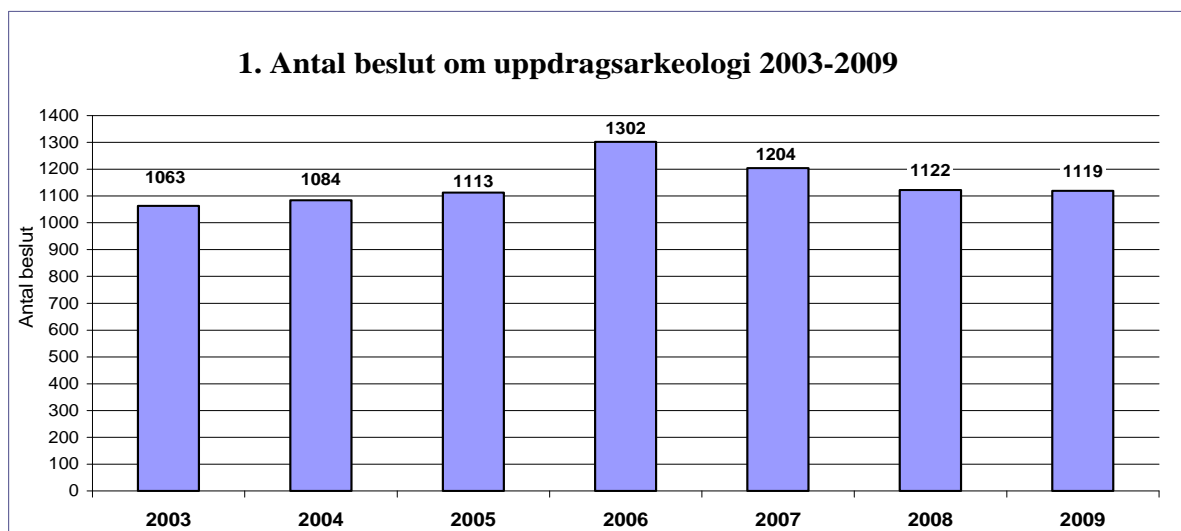
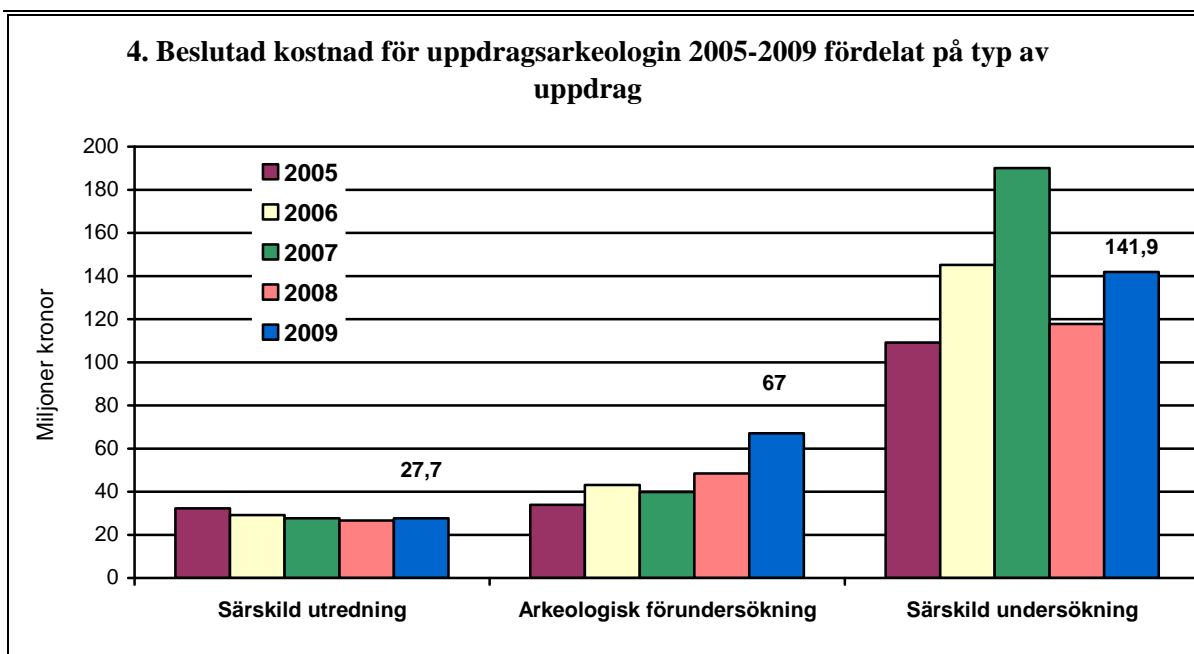
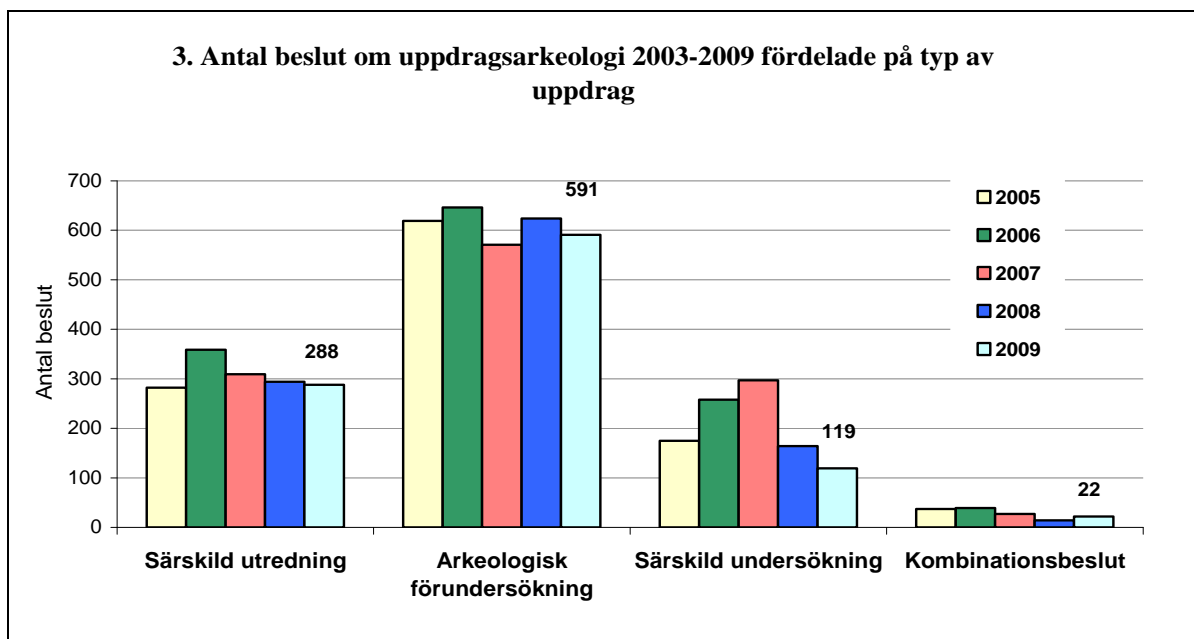

Bilaga 1. Statistik om uppdragsarkeologi

Kommentar

Antal beslut rörande uppdragsarkeologi har varit tämligen konstant mellan åren 2003 och 2009, med en liten topp under 2006. Däremot har den totala beslutade kostnaden varierat kraftigt med en toppnotering 2003 på dryga 320 miljoner kronor till lägsta beloppet 2005 på ca 185 miljoner kronor. Ungefär 30 % av besluten saknar uppgift om en total kostnad för undersökningen (år 2009 saknade 335 av de totalt 1119 besluten angiven total kostnad). I cirka hälften av dessa beslut anger länsstyrelsen istället att utföraren ska debitera på löpande räkning. Med några få undantag rör det sig om beslut om schaktningsövervakningar eller antikvarisk kontroll, d.v.s. arkeologen följer ett pågående arbetsföretag. Tilläggas bör att beslut som baseras på en löpande kostnad ofta är undersökningar som är mindre omfattande. I de övriga besluten kompletteras den preciserade summan med antingen att endast fältarbetet ska debitera på löpande räkning eller att kostnader tillkommer framförallt för grävmaskin. Vad det faktiska utfallet, d.v.s. den fakturerade kostnaden för uppdragsarkeologin är går inte att utläsa från tillgänglig statistik. Vid en uppföljning som Riksantikvarieämbetet genomförde om uppdragsarkeologin år 2005 visar det sig dock att det faktiska utfallet var lägre än summan av de kostnader som angivits i besluten. Den beslutade kostnaden kan således ses som en takkostnad som inte överskrider, åtminstone var så fallet år 2005 (Vad kostar uppdragsarkeologin egentligen? Uppföljning av de faktiska kostnaderna för uppdragsarkeologin år 2005. Riksantikvarieämbetet, rapport 2008:4).

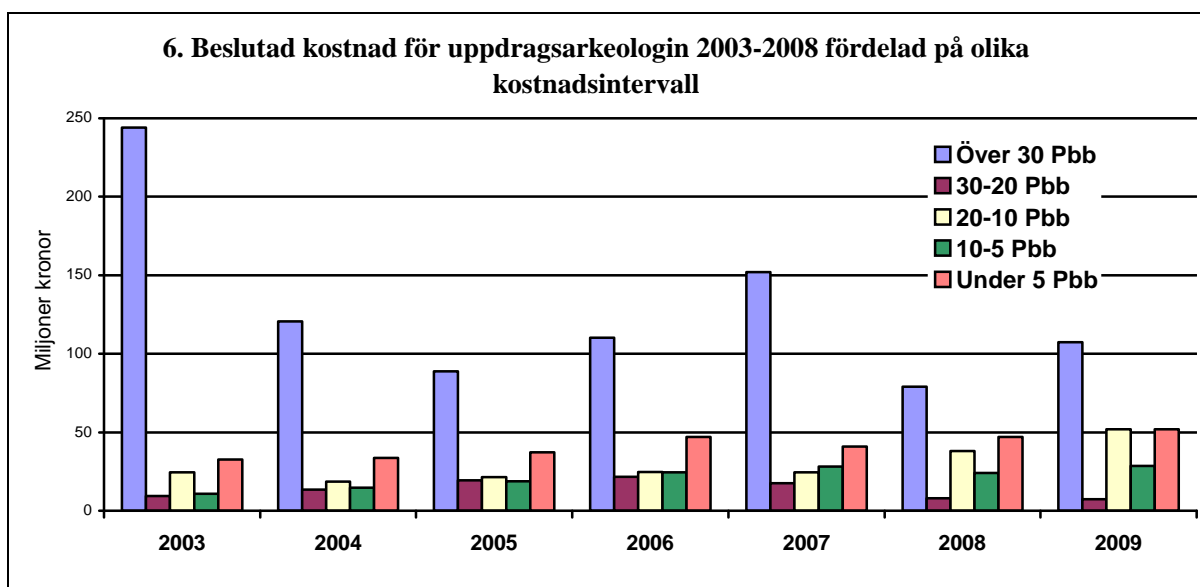
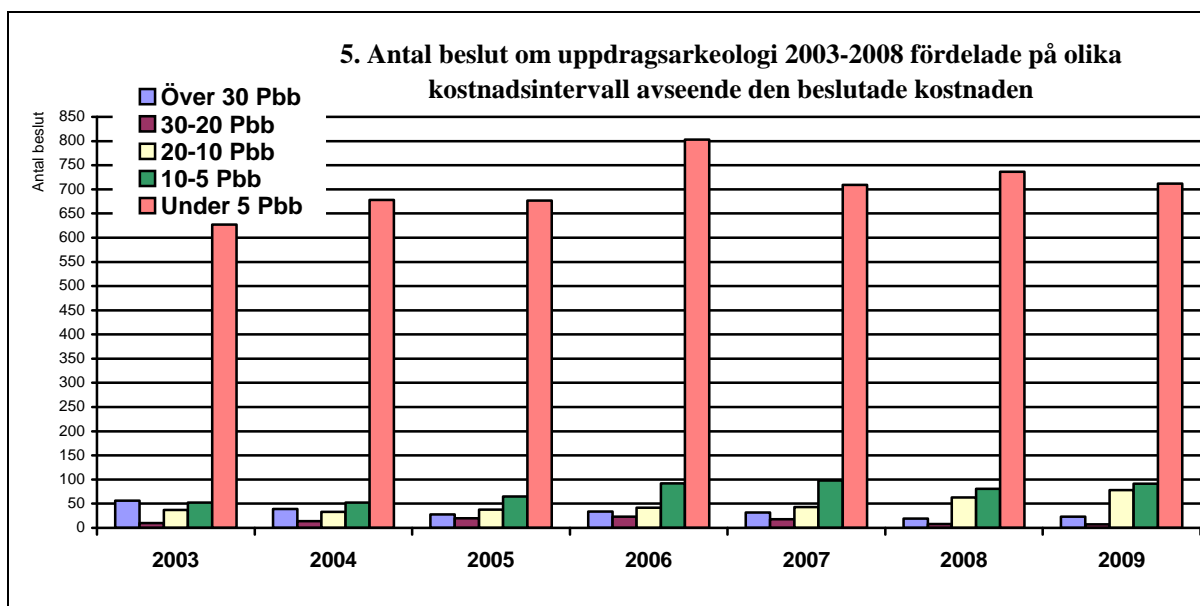

Kommentar

Arkeologiska förundersökningar är den vanligaste typen av undersökning. Av de totalt 591 förundersökningarna som beslutades 2009 var dock bara 283 regelrätta förundersökningar medan övriga var schaktningsövervakningar eller förundersökningar utförda i avgränsande syfte.

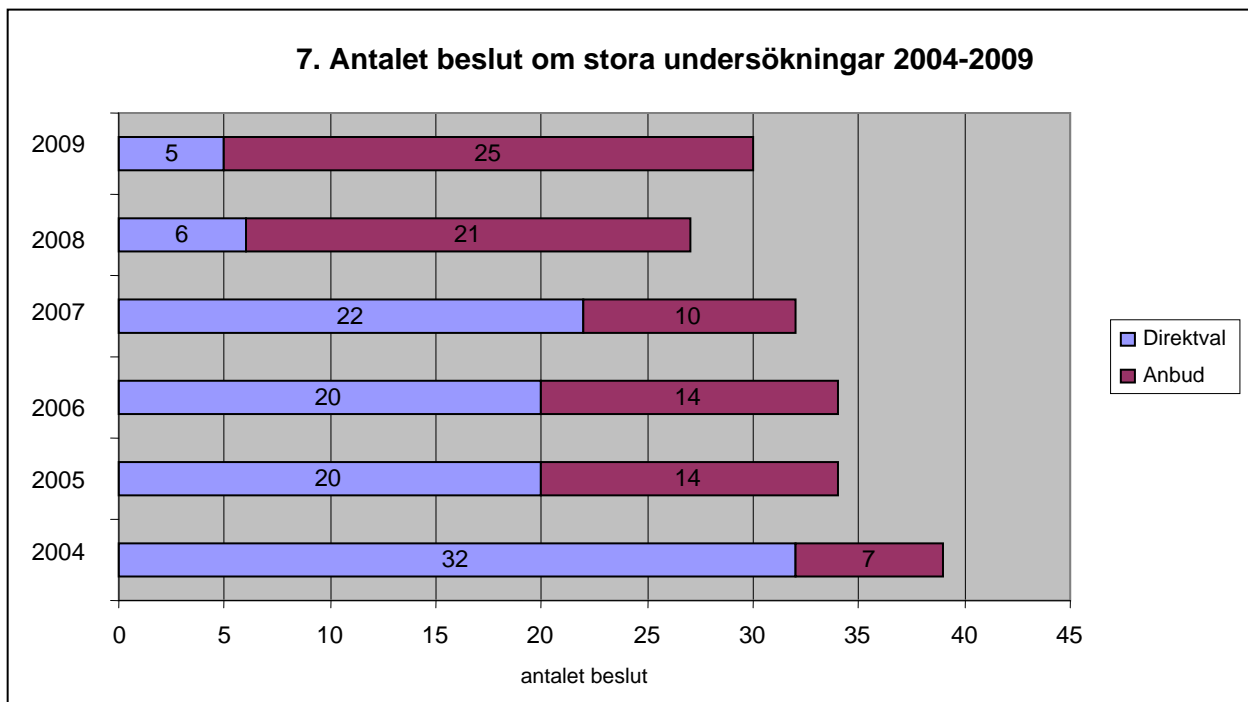
De särskilda undersökningarna är den typ av undersökningar som svarar för den största delen av kostnaden (57%). Värt att notera är dock att 164 förundersökningar är schaktningsövervakningar som helt eller delvis saknar beslutad preciserad kostnad. Totalkostnaden för förundersökningar, inkl. schaktningsövervakningar, borde m.a.o. vara betydligt högre.

I diagram 3 ingår inte ca 100 beslut om tillstånd med villkoret antikvarisk kontroll. I diagram 4 ingår inte kostnaderna för beslut om antikvarisk kontroll (2,2 milj kr) eller kostnaderna för de 22 kombinationsbesluten (2,2 milj kr).

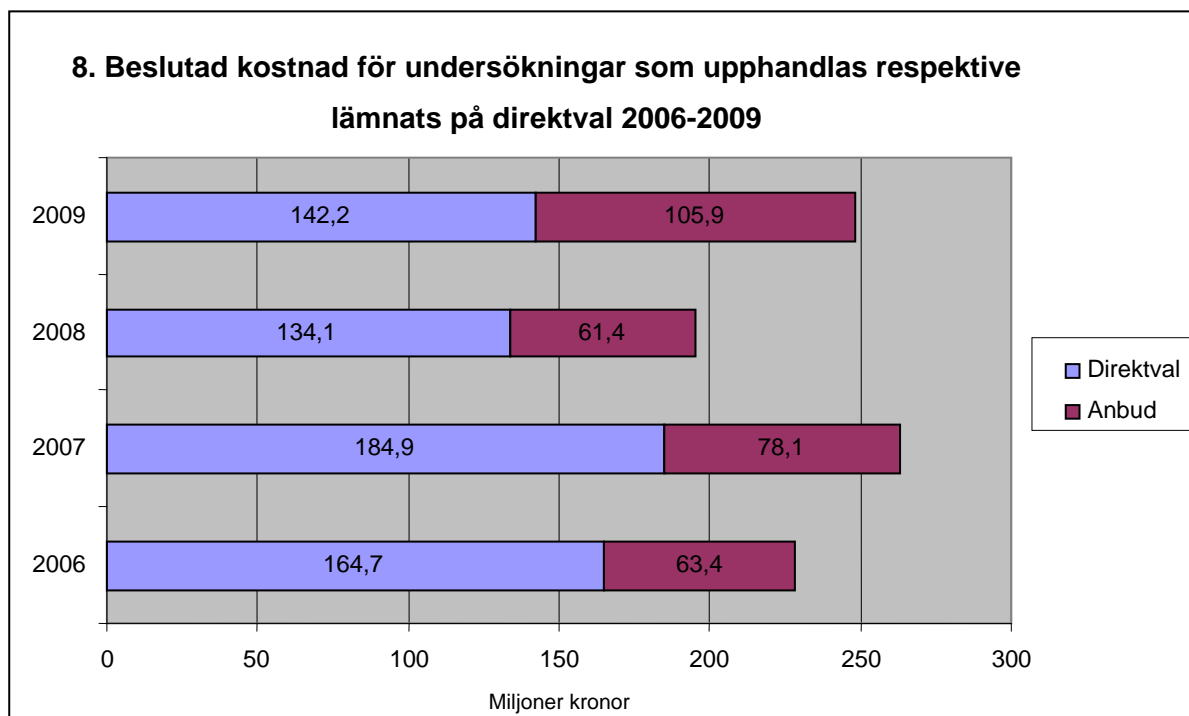
Kommentar

Flertalet beslut (67%) rör undersökningar som har en beslutad kostnad som understiger 5 prisbasbelopp (pbb), vilket 2009 motsvarade 214 000 kr. Värt att notera är den ökning av antalet beslut i kostnadsintervallet 10-20 pbb som har skett sedan de reviderade föreskrifterna trädde i kraft 2008, från att tidigare år varit mellan 33-43 beslut till 63 respektive 68 beslut 2008 och 2009. Samtidigt har antalet undersökningar med de högsta kostnaderna, dvs. över 20pbb, i det närmaste halverats. Ökningen av de medelstora undersökningarna respektive det minskade antalet stora undersökningar kan vara ett uttryck för en vilja att hålla nere kostnaderna för att på så sätt kunna undvika ett anbudsförfarande. Vid en jämförelse av staplarna för de största undersökningarna med totalsumman för uppdragsarkeologin i diagram 2 kan man se att kostnaderna för undersökningar över gränsen för anbudsförfarande minskat kraftigt sedan en ökad konkurrens infördes vid revideringen av föreskrifterna 2008. Huvuddelen av kostnaden för uppdragsarkeologin återfinns i de dyraste undersökningarna, d.v.s. över 20 pbb. Även här kan ökningen av de mellanstora undersökningarna iakttas och kostnaden för dessa har ökat från att fram till 2008 ha legat på mellan 18-25 milj. kr. per år till att 2009 ha en beslutad kostnad på 52 milj. kr. De 169 beslut som saknar en specificerad kostnad är inte medräknade i diagram 5.

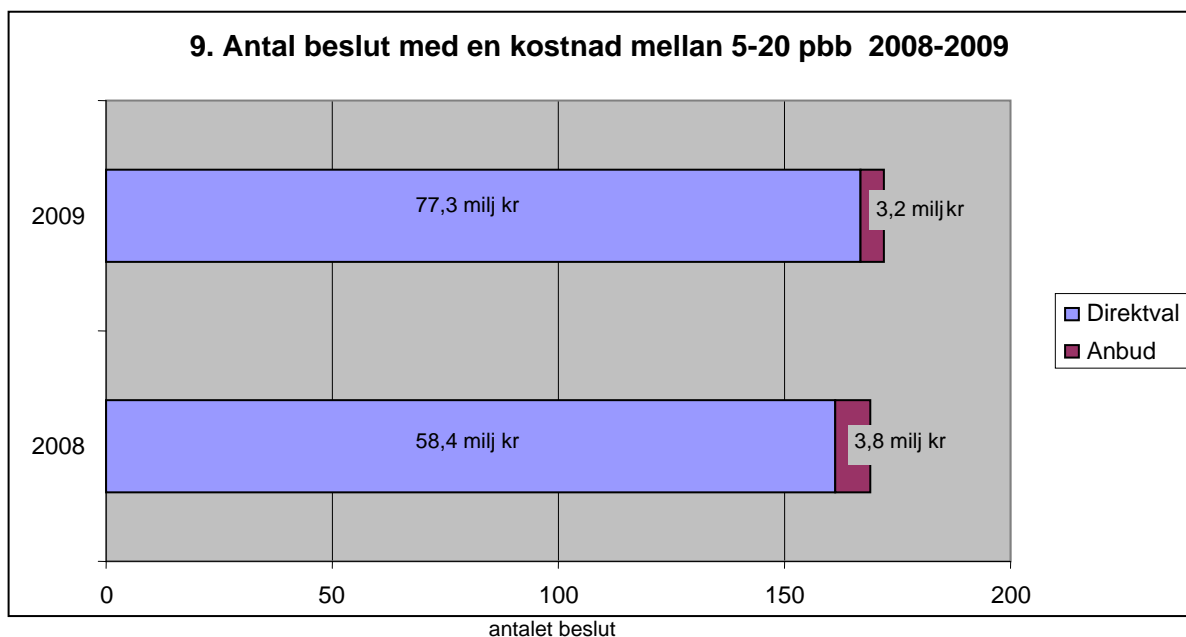
Kommentar

Med stora undersökningar avses för åren 2004-2007 undersökningar över 30 pbb och för 2008-2009 undersökningar över 20 pbb, d.v.s. de beloppsgränser som enligt rådande föreskrifter gällde för när ett anbudsförfarande ska genomföras för att utse vilken undersökare som ska genomföra undersökningen. Den ökning av antalet anbudsförfaranden som skett under 2008 och 2009 ska ses mot bakgrund av att de reviderade föreskrifterna kraftigt begränsade möjligheterna till undantag från att genomföra anbudsförfaranden för undersökningar som bedöms överstiga 20 pbb. De synnerliga skäl som länsstyrelserna hävdade för de fem respektive sex undersökningar som inte var föremål för ett anbudsförfarande 2008 och 2009 var framförallt att undersökningarna var fortsättning på redan påbörjade undersökningar. Om företagens planeringsprocesser hade inrymt exempelvis arbetsområden och andra tillkommande ytor hade dessa undersökningar kunnat infogas i de ursprungliga anbudsförfarandena.

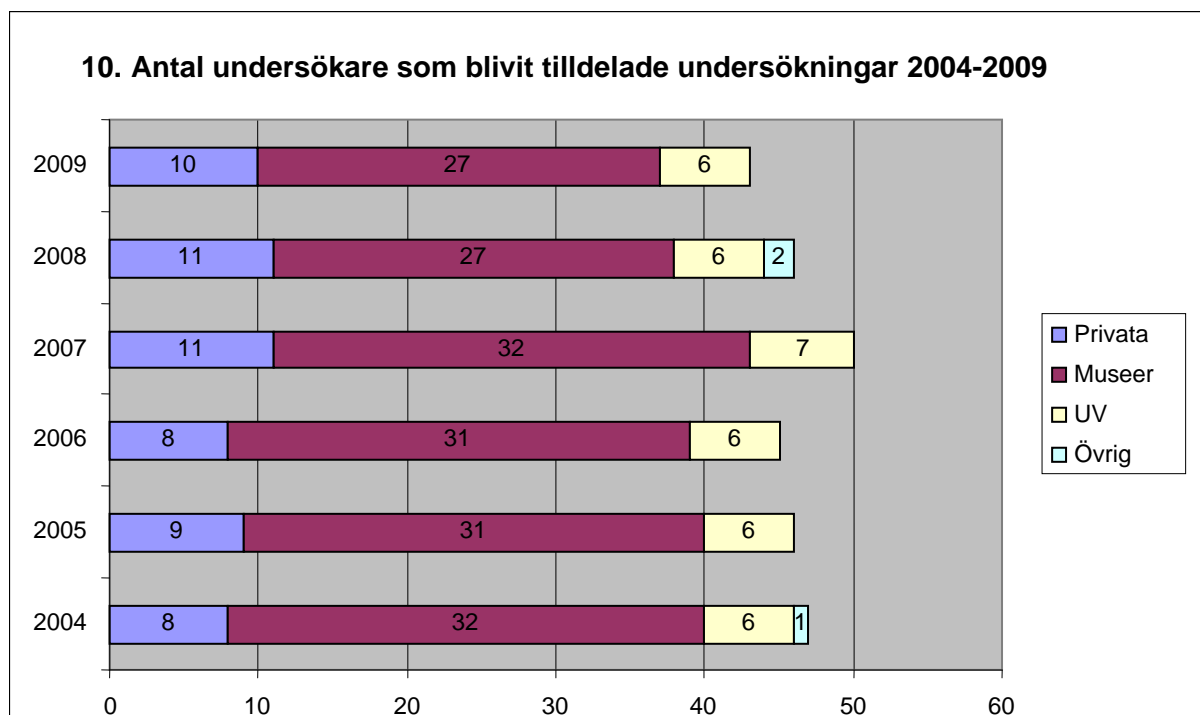
Kommentar

Numera upphandlas knappt hälften av den totala beslutade kostnaden för uppdragsarkeologi. Åren 2006 och 2007, d.v.s. innan de reviderade föreskrifterna trätt i kraft, var ca 30% av den totala beslutade kostnaden för uppdragsarkeologi föremål för anbuds-förfaranden. År 2009 hade procentsatsen ökat till dryga 43%. Ökningen skedde egentligen redan 2008 men en undersökning om knappt 20 miljoner kronor kom att bli föremål för direktval i och med att förfrågningsunderlaget hade skickats ut före 1 januari då de reviderade föreskrifterna trädde i kraft. Om den undersökningen hade blivit föremål för ett anbuds-förfarande hade procentsatsen för 2008 blivit 42%.

Kommentar

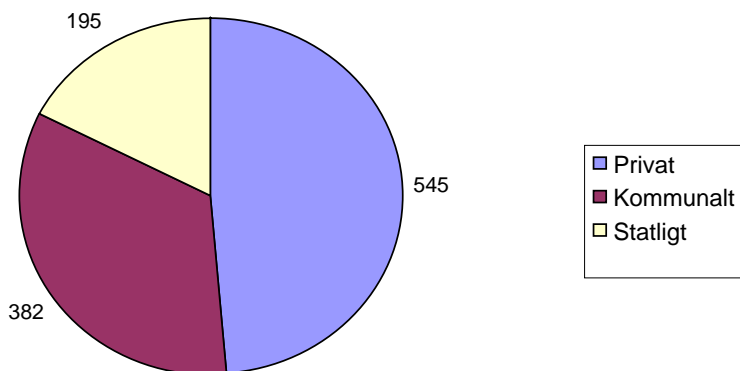
Enligt föreskrifterna kan en företagare begära att undersökningen ska föregås av ett anbudsförfarande om den beräknas kosta mellan 5-20 pbb. Denna möjlighet har endast utnyttjats av fem företagare 2009 och åtta 2008.

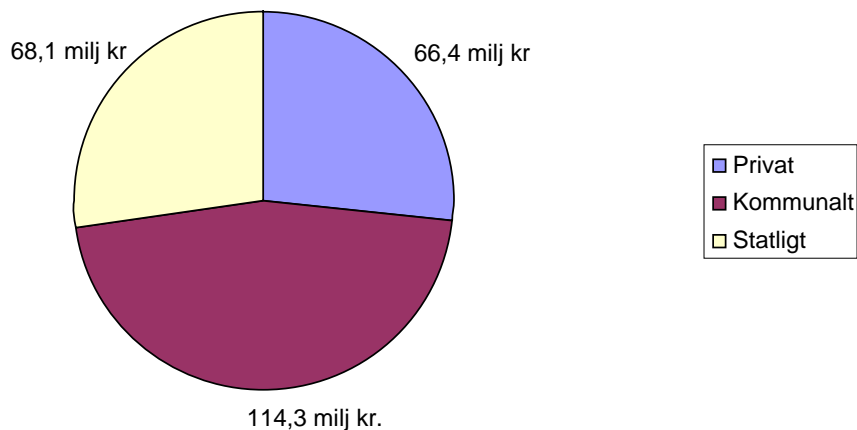
Kommentar

Antalet undersökare som blivit tilldelade uppdragsarkeologiska undersökningar har sedan 2004 varit relativt jämt, mellan 43 och 50 olika institutioner och företag. En liten förskjutning kan ses från museer till privata företag.

11. Antal beslut fördelade på typ av företagare 2009

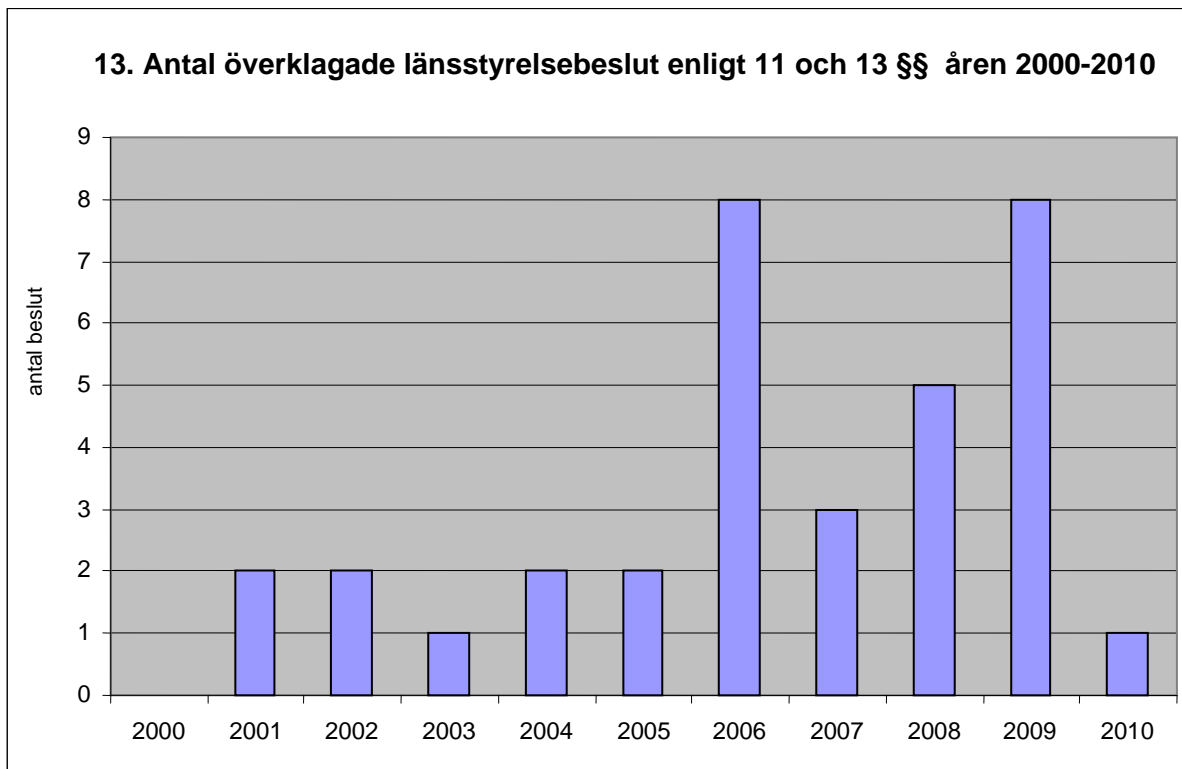

12. Beslutade kostnader fördelade på typ av företagare 2009

Kommentar

Av de årligen närmare 1 200 arkeologiska undersökningarna står privata företagare för den största andelen. År 2009 genomfördes 545 undersökningar med den sammanlagda kostnaden 66,4 miljoner kronor med anledning av privata byggprojekt. Mer än hälften (355) av dessa är mindre undersökningar med en kostnad under 50 000 kr. När det gäller kostnaden är kommunerna den företagargrupp som står för den största kostnaden (382 undersökningar med den sammanlagda kostnaden 114,3 miljoner kronor). Statliga företagare, framför allt Trafikverket, står för ett färre antal undersökningar men med en kostnad som motsvarar de privata företagens (195 undersökningar med den sammanlagda kostnaden 68,1 miljoner kronor).

Kommentar

Diagrammet visar de beslut som länsstyrelserna fattat enligt 11 och 13 §§ 2 kap. KML och som har blivit överklagade till läns-, kammar- eller förvaltningsrätt. I samtliga fall är det utförare som överklagat beslut som föregåtts av ett anbudsförfarande. Efter ett antal år med relativt många överklaganden sjönk antalet drastiskt 2010. Detta kan tolkas som att de förändringar som de reviderade föreskrifterna innebar nu har prövats i domstol och att systemet uppnått en viss mognad.